

сажира понад норми, встановлені перевізником, пасажиру не відшкодовуються. Компенсація за затримку в жодному разі не перевищуватиме вартості квитка або його невикористаної частини у відповідному класі обслуговування на рейс між місцем, де була затримка, і місцем призначення.

Перевізник звільняється від відповідальності за затримку пасажира, якщо затримка у перевезенні пасажира не перевищила допустимі строки або була спричинена форс-мажорними обставинами.

Перш за все, у разі скасування рейсів авіаперевізник, повинен надавати пасажирам на їх запит пояснення щодо підстав скасування рейсу.

При цьому перевізник зобов'язаний також запропонувати пасажирам відшкодування впродовж семи днів повної вартості квитка або ж зміну маршруту, а також виплатити визначений розмір компенсації. Перевізник звільняється від обов'язку виплати пасажиру компенсації за скасування рейсу, якщо він у встановлені строки повідомив про таке скасування пасажира та вчинив необхідні заходи для забезпечення його перевезення, а саме:

- щонайменше за два тижні до запланованого часу відправлення;
- у період не більше ніж за два тижні і не менше ніж за сім днів до запланованого часу відправлення та запропоновано зміну маршруту, що дасть змогу вирушити з пункту відправлення не пізніше ніж за дві години до запланованого часу відправлення та прибути у кінцевий пункт призначення не пізніше ніж через чотири години після запланованого часу прибуття;

- менше ніж за сім днів до запланованого часу відправлення та запропоновано зміну маршруту, що дасть змогу вирушити з пункту відправлення не пізніше ніж за годину до запланованого часу відправлення та прибути у кінцевий пункт призначення не пізніше ніж через дві години після запланованого часу прибуття.

Відповідно до п. 14.2 Правил, якщо перевізник анулює чи не виконує рейс у розумні строки за розкладом або не надасть раніше підтверджене бронювання, не зупиниться в узгодженому місці зупинки або місці призначення пасажира, або вчинить так, що пасажир не встигне на пересадку на інший стикувальний рейс, на який він має підтверджене бронювання і який зазначений у тому самому квитку, що й попередній рейс, а також в інших випадках, передбачених Правилами, сума, що повертається пасажиру, повинна

дорівнювати такому розміру: якщо жодна частина квитка не була використана – сумі, що дорівнює розміру оплаченої суми за квиток; якщо була використана будь-яка частина квитка – сумі, що дорівнює різниці між оплаченою сумою за квиток і сумою за використану частину квитка.

Відповідно до статті 20 Варшавської конвенції та п. 22.3 Правил перевізник не відповідає за шкоду, заподіяну у результаті затримки, якщо доведе, що ним та його службовцями і його агентами були вжиті усі необхідні заходи для того, щоб уникнути шкоди, або, що такі заходи неможливо було вжити. Форс-мажорними обставинами відповідно до п. 13.1 Правил.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. – К.: Велес, 2010. – 272 с.
2. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу: Наказ Мінінфраструктури України від 30.11.2012 р. № 735 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2219-12>.
3. Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень ІКАО від 28.05.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_594.

УДК 347.4:656.7.073 (043.2)

Гайдар В. О.,

студентка,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ДОГОВОРУ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖУ ПОВІТРЯНИМ ТРАНСПОРТОМ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ПРАВОМ УКРАЇНИ

Становлення Української держави в умовах ринкових реформ сьогодні залежить від розв'язання багатьох правових проблем, у

тому числі у сфері транспортних послуг. Транспорт є однією з найважливіших галузей національної економіки, від функціонування якої залежать усі сфери суспільного виробництва і соціальний клімат у державі.

Актуальність теми обумовлена необхідністю визначення та однозначного розуміння базових понять договору перевезення вантажу повітряним транспортом та формування нової системи зобов'язань, заповнення прогалин у дослідженні цього договору, що мають місце у вітчизняній літературі, визначення співвідношення норм чинного Цивільного, Господарського та Повітряного кодексів України, які регулюють відносини перевезення вантажу повітряним транспортом.

Договір перевезення вантажу повітряним транспортом є цивільно-правовим договором про надання перевізних послуг, на який поширюються норми як загальних положень про зобов'язання Цивільного кодексу України (глав 47-53), так і спеціальні норми глави 64 "Перевезення" [1]. Такий договір, укладений у сфері господарювання, на засадах рівності, вільного волевиявлення, майновій самостійності його сторін, набуває також ознак господарського договору, на який мають поширюватися не лише норми Цивільного кодексу України, але й норми Господарського кодексу України, зокрема ст. 179-188, 306-316 [2].

У Повітряному кодексі України не закріплено визначення договору перевезення вантажу повітряним транспортом, а лише те, що: "Повітряні перевезення виконуються на підставі договору між авіаперевізником та пасажиром або вантажовідправником. Кожний договір повітряного перевезення та його умови засвідчуються документом на перевезення, який видається авіаційним перевізником або уповноваженими ним організаціями (агентами)" [3]. У Цивільному кодексі України (ст. 909) загальне визначення договору перевезення вантажу не містить усіх істотних ознак. Тому, пропонується визначити договір перевезення вантажу повітряним транспортом як такий, за яким одна сторона (повітряний перевізник) зобов'язується доставити повітряним шляхом довірений їй другою стороною (відправником вантажу або замовником) вантаж до аеропорту призначення у встановлені у договорі строки та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а замовник зобов'язується спла-

тити за перевезення вантажу встановлену плату. Таким визначенням однозначно встановлено сторони договору перевезення вантажу повітряним транспортом (повітряного перевізника і відправника вантажу або замовника) та основні зобов'язання сторін з доставки вантажу до аеропорту призначення і оплаті перевезення, необхідні істотні умови про предмет договору, оплату, строк та місце виконання договору.

Визначення договору перевезення вантажу, наведене у ст. 909 Цивільного кодексу України, не містить такої істотної умови як строк виконання договору, на відміну від Господарського кодексу України, що можна вважати законодавчою прогалиною, яка має бути усунена шляхом внесення доповнення ст. 909 Цивільного кодексу України нормою про обов'язковість для договору повітряного перевезення вантажу строку його виконання.

За правовою природою цей договір є двостороннім і укладається між повітряним перевізником, який зобов'язаний доставити повітряним шляхом вантаж до аеропорту призначення у встановлені у договорі строки, і відправником вантажу або замовником, який зобов'язаний сплатити за перевезення встановлену плату [4]. Одержувач визначається як особа, на користь якої виконується договір, що дає підстави визначити договір перевезення вантажу повітряним транспортом як договір на користь третьої особи. Цей договір є реальним, про що свідчить обов'язок повітряного перевізника надати транспортні засоби під завантаження у строк, встановлений договором, а відправника вантажу пред'явити у встановлений строк вантаж, який підлягає перевезенню, у належній тарі та (або) упаковці, замаркований відповідно до встановлених вимог (ст. 917 ЦК України). Крім того, законодавцем не вирішується питання про консенсуальність чи реальність договору повітряного перевезення вантажів. Однак, якщо положення ч. 1 ст. 909 ЦК України в частині, яка встановлює обов'язок перевізника доставити "довірений" йому другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення, розуміти як таке, що виникає лише після прийняття вантажу, то можна зробити висновок про необхідність встановлення законодавчої презумпції реальності договору перевезення вантажу. Однак існування такої презумпції не перешкоджає сторонам передбачити в договорі повітряного перевезення обов'язок прийняти

вантаж до перевезення в майбутньому. У такому випадку цей договір набуде ознак консенсуальності.

Отже, надзвичайну актуальність набуває проблема узгодження норм Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України та Повітряного кодексу України щодо визначення поняття договору перевезення вантажу повітряним транспортом, правової природи перевізної послуги, правового статусу учасників договору, істотних умов договору, які не мають однозначного тлумачення в юридичній літературі, що ускладнює вирішення справ цієї категорії у судовій практиці.

Література

1. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 р. №435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – №37. – Ст. 488.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. №436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №32. – Ст. 413.
3. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48-49. – Ст. 536.
4. Безлюдько І. О. Договір перевезення вантажу повітряним транспортом: визначення в законодавстві України / І. Безлюдько // Держава і право. – 2012. – № 24. – С. 342-346.

УДК 656.7.073.072 (043.2)

Грабошук Я. Е.,
студентка,

Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ,
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДОГОВОРУ ПОВІТРЯНОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ ТА БАГАЖУ

З виникненням повітряних перевезень, договір повітряного перевезення пасажирів та багажу став невід'ємною частиною сучасного правового регулювання суспільних відносин, оскільки даний правочин являється фактичним та юридичним підтвердженням здійснення перевезення.

Повітряні перевезення виконують на підставі договору. Кожний договір повітряного перевезення та його умови засвідчують документом на перевезення, виданим авіаційним підприємством або уповноваженими ним організаціями чи особами (агентами).

За договором перевезення пасажирів одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажирів) до пункту призначення, а в разі здавання багажу – також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу – також за його провезення [1, ч.1 ст. 910].

На нашу думку, не слід розмежовувати договір перевезення пасажирів і договір перевезення багажу. Оскільки перевезення багажу фактично є умовою договору перевезення пасажирів – перевізник, беручи на себе зобов'язання щодо переміщення фізичної особи (пасажирів) одночасно зобов'язується, відповідно до правил перевезення, доставити за її вимогою і надані нею речі (ручну поклажу і багаж).

Сторонами договору перевезення пасажирів і багажу виступають перевізник і пасажир, які мають взаємні права та обов'язки. Пасажиром може бути лише фізична особа. Повітряним перевізником є юридична або фізична особа, що виконує повітряні перевезення та має права експлуатанта авіаційної техніки. Експлуатант – особа, організація або підприємство, яке експлуатує повітряні судна або пропонує свої послуги в цій галузі.

Договір перевезення пасажирів і багажу є двостороннім, тому що кожна із сторін за договором набуває прав та обов'язків. Також він є відплатним, оскільки одним із обов'язків пасажирів є оплата послуг з перевезення та консенсуальним, адже договір вважається укладеним з моменту досягнення згоди між сторонами, що посвідчується видачею пасажирів квитка та багажної квитанції [1].

Пасажирський квиток та багажна квитанція є підтвердженням укладення договору про перевезення та відображають його умови. Відсутність, помилковість в оформленні або втрата квитка та багажної квитанції не впливають на дійсність договору перевезення [2].

Квиток надає право пасажирів на переліт відповідним рейсом